

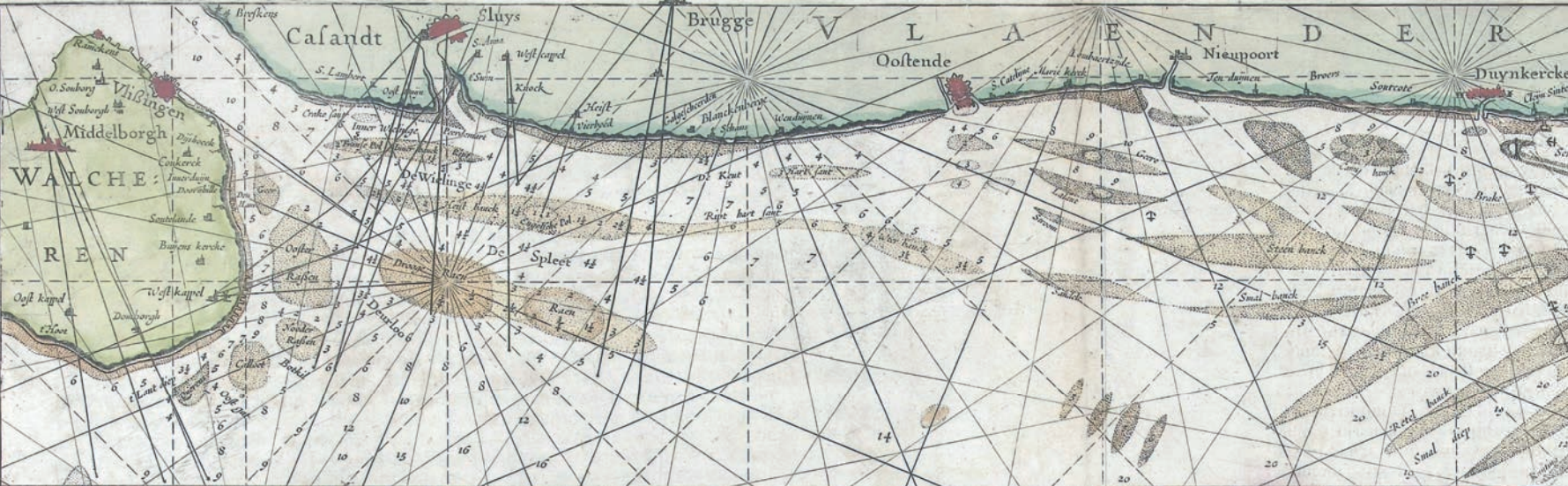
DE CANON VAN
DE

**KONINKLIJKE
MARINE**

Geschiedenis van de
zeemacht

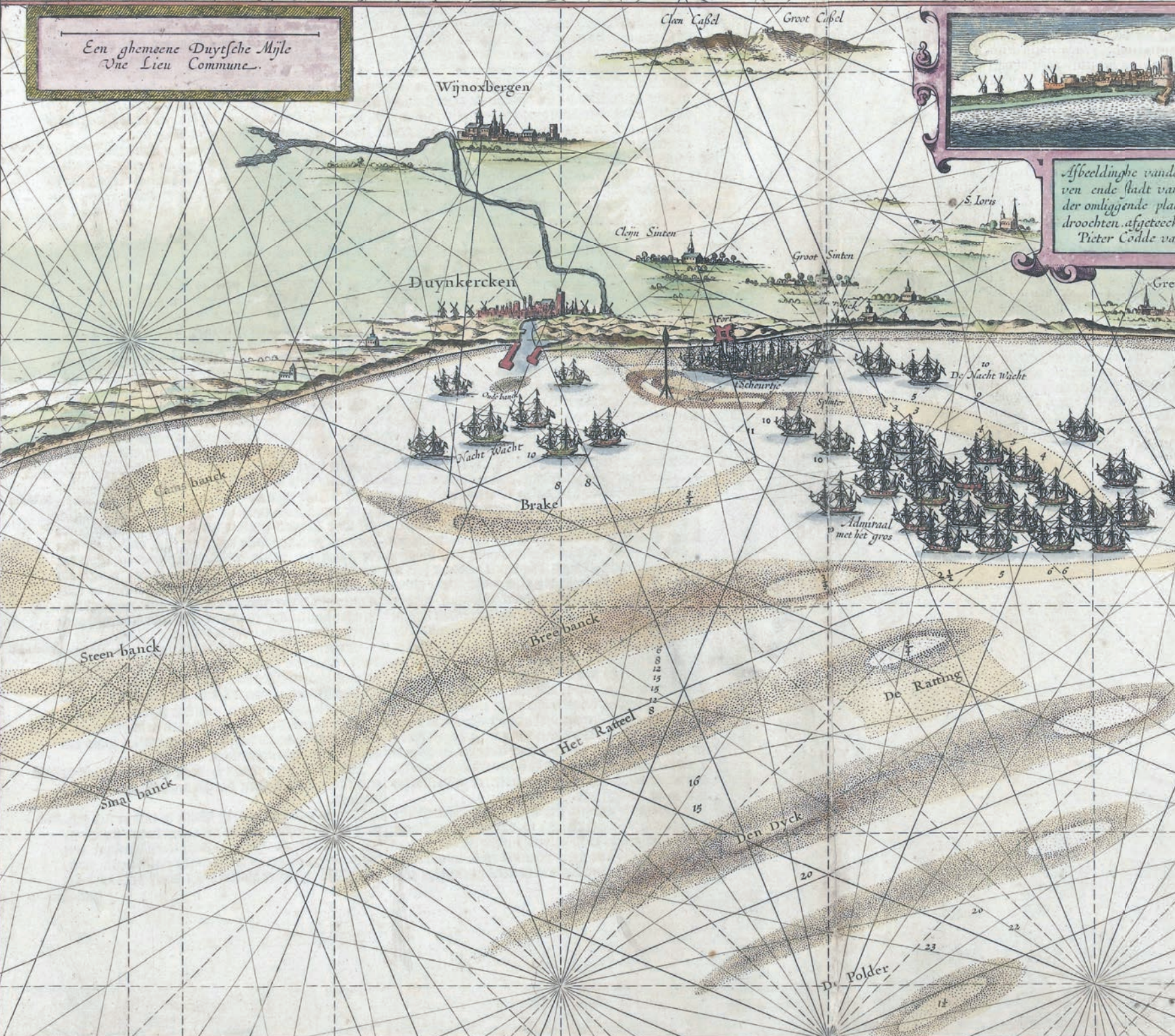

Een ghemeene Duytsche Mijle
Vne Lieu Commune.

Afbeeldinghe vande
ven ende stad van
der omliggende pla
droochten afgeteech
Pictet Coddé va

DE CANON VAN DE

KONINKLIJKE MARINE

Geschiedenis van de
zeemacht

ANNE DOEDENS & MATTHIEU BORSBOOM

WalburgPers

INHOUD

	VOORWOORD	7
	INLEIDING	8
VENSTER 01	Van één naar vijf, admiraliteiten tussen 1488 en 1795	10
VENSTER 02	'Dat na de vryheid, de beveili[gi]ng der zee, in vrede, zeer nodig is'	16
VENSTER 03	Geuzen in de zeegaten: de bakermat van de marine	20
VENSTER 04	Vroege leiders van 's lands vloot in de zestiende eeuw	24
VENSTER 05	De Zeeuwen en de Bourgondiër, over Reimerswaal, 1573-1574	28
VENSTER 06	Een oorlogsvloot in wording: het Haarlemmermeer en de Zuiderzee in 1573	32
VENSTER 07	Armada's: vloten die het land bedreigden	36
VENSTER 08	Een vreemde eend in de Indische bijt: 's lands zeemacht en de VOC	40
VENSTER 09	Twee maal Gibraltar, een Nederlandse rots?	44
VENSTER 10	Rivaliteit: over vader en zoon Tromp, De Ruyter en Witte de With	48
VENSTER 11	Voor het oog van het volk: een bloedig treffen bij Ter Heijde	52
VENSTER 12	De Vierdaagse Zeeslag of het succes van vernieuwing	56
VENSTER 13	Zilver gewonnen, goud geronnen: over zilvervloten en meer	60
VENSTER 14	Wereldreizen en vlagvertoon	64
VENSTER 15	De Oostzee: een vitaal handelsbelang	68
VENSTER 16	Chatham en Solebay of Holmes versus De Ruyter	72
VENSTER 17	Meer dan één meester? Drie marineofficieren, 1780-1819	76
VENSTER 18	Over het belang van graan en de Slag bij de Doggersbank	80
VENSTER 19	De vloot in Franse handen en een Nederlandse admiraal in het Panthéon	84
VENSTER 20	Voor vrijhandel en tegen slavernij in de negentiende eeuw	88
VENSTER 21	De heldenstatus van Van Speijk: een mythe?	92
VENSTER 22	Van hout en wind, naar ijzer en stoom	96
VENSTER 23	De IJzeren Eeuw, nieuwe wapens	100
VENSTER 24	De marine, werktuig van koloniaal beleid in de Oost	104
VENSTER 25	De Eerste Wereldoorlog: angstvallige afzijdigheid met een waakzame vloot	108

VENSTER 26	Klaar voor onder water: de onderzeeboot als strategisch wapen	114
VENSTER 27	Actie in de lucht of de oprichting van de MLD	120
VENSTER 28	Krimp en rek, van de Vlootwet van 1923 tot de Val van de Muur in 1989	124
VENSTER 29	Over <i>De Zeven Provinciën</i> of van muiterij naar oproer	128
VENSTER 30	Qua patet orbis: mariniers ver van huis	132
VENSTER 31	Uitgeweken: de Koninklijke Marine en de Tweede Wereldoorlog	136
VENSTER 32	De laatste grote zeeslag: Karel Doorman en de Javazee	142
VENSTER 33	Helfrich en Moorman: tegenvoeters met een missie	146
VENSTER 34	De ‘vergeten Koreaoorlog’ of in dienst van de VN	150
VENSTER 35	De laatste zeeslag, de laatste Aziatische kolonie	154
VENSTER 36	Terreur, bestrijding door mariniers	158
VENSTER 37	De mariniers bij de Maasbruggen: veranderende perspectieven	162
VENSTER 38	De Koninklijke Marine en de Koude Oorlog	166
VENSTER 39	Voor alles marineman – Piet de Jong: minister-president, icoon	170
VENSTER 40	Toenemende automatisering en een krimpende vloot	174
VENSTER 41	De marinehistorie, vele beoefenaren	178
VENSTER 42	Van de ondergang van Zr.Ms. <i>Adder</i> tot Kustwacht Nederland	182
VENSTER 43	De marine, de Lage Landen en de Tweede Koude Oorlog	186
VENSTER 44	Onrust aan de grenzen van het koninkrijk: de Caraïben	190
VENSTER 45	Van kadetteninstituut tot KIM, praktijk of wetenschap?	194
VENSTER 46	Kaapvaart: twee gezichten	198
VENSTER 47	De zeemacht in beeld, zeeschilders toen en nu	202
VENSTER 48	’s Lands werven of ‘made in Holland’	206
VENSTER 49	‘Daar was laatst een meisje loos’	210
VENSTER 50	De Mijnendienst: ‘Opdat de zee veilig zij’	214
	INDEX VAN EIGENNAMEN VAN PERSONEN, SCHEPEN, PLAATSEN EN BEGRIPPEN	218

AFBEELDINGEN OMSLAG

Voorplat

De watergeuzen bij Den Briel.
Hendrik Vettewinkel, 1832.
Rijksmuseum, Amsterdam.
Michiel de Ruyter als luitenant-admiraal. Ferdinand Bol, 1667. Rijksmuseum, Amsterdam.

De Vierdaagse Zeeslag. Jan de Quelery, 2010. Collectie van WVO zorg, Vredeshoflaan Vlissingen, met toestemming van Jan de Quelery.
Matroos met seinlamp. NIMH, Den Haag, Audiovisuele Dienst Defensie/ Mediacentrum Defensie. Foto: Ivo Vrancken.

Achterplat

Jan de Quelery, *De Vierdaagse Zeeslag*, 2010. Collectie van WVO zorg, Vredeshoflaan Vlissingen, met toestemming van Jan de Quelery.
De Karel Doorman, later *Leopold I* (1991-). Nederlands Instituut voor Militaire Historie, Den Haag.

BOEKONTWERP

Floor Boissevain, Eijgen Stijl, Den Haag

© 2020 Anne Doedens en Matthieu Borsboom, p/a Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen
© 2020 Uitgeversmaatschappij Walburg Pers, Zutphen

www.walburgpers.nl

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Zoveel mogelijk is getracht de eventuele rechthebbenden van de afbeeldingen te achterhalen. Rechthebbenden die in dit verband niet zijn benaderd wordt verzocht zich met de uitgever in verbinding te stellen.

ISBN 9789462494879
NUR 688

